

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindennemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

6-dik sz.

Első évfolyam

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden postahivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, trn.
főmunkatárs: **Krausz Károly**, tanár segéd.

Tartalom: A tejhibákról. Szentkirályi Ákos. — Hőmérési észleletek beteg állatoknál. Dr. Nádaskay. — Rendellenes tej elválasztás. Krausz Károly. — Különfélék. — Kérdések, feleletek. — Szerkesztői üzenetek. — Kimutatás.

A tejhibákról.

A kék tej. A most leírandó szintugy a következő két tejhiba lényege az *abnormális szín*, mely már a fejésnél nyilvánul, habár mint látni fogjuk nem mindig.

A **mult** közleményben (1. a 3. sz.) ismertetett hibás tejet „megkékülő tejnék” neveztem, miután-mint láttuk- a tej fejskor rendes színű és ezt csak később változtatja meg.

Ha a tej már fejés alkalmával kék színű, akkor erre nézve az okot a takarmány közé jutott különböző növények festanyagában kell keresnünk. Rohde e részben a *Polygonum aviculare* és *Fagopyrum av.* a *Myosotis palustris*, *Anchusa officinalis*, *Mercurialis perennis* és *annua*-át említi fel. Megemlítem, miszerint ha indigót tartalmazó füveket evett a tehén, akkor a tej csak később — a levegő élenyének hatása folytán — veszi fel a kékes színt. — Azt, hogy a tápcsatornába felvett festanyagok a vérbe és innét a különböző mirigyek váladékába juthatnak nem szükséges hosszasan argumentálni; a mindennapi tapasztalás bizonyítja, hogy a gyógyszerek keser-, csipős-, mérges és festanyagai a vesék által kiválasztva a húgyban ismét napvilágra kerülnek. A vesék módjára működnek a tejmirigyek is ; tehát a tej színes-, keserü vagy mérges volta joggal vezethető vissza a tápszerekre, esetleg a gyógyszerekre.

A sárga tej. A téli takarmányozás rendszeren sárga, sárgább vaját eredményez, különösen akkor ha több sárga répa, murok kerül a jászolba. Ez nem hiba főleg nem ott, hol a közönség a sárga vaját kedveli és keresi, mely igényének hogy nyáron át is eleget tegyen a termelő murok lével-sáfránnyal stb-vel szokta a tejfölt vagy vaját festeni. — Rhode szerint a *Caltha palustris*, *Rubia tinctorum*, a *sáfrán*, *Rhabarbara* sárga színt kölcsönöz a tejnek. — Nagyon természetes, hogy az ki tiszta fehér vaját akar piacra vinni a Calthat, Rubiat kiirtja réjtéről, legelőjéről és a murokkal is gazdálkodni fog. Richter a *heveny májlob* diagnózisánál felhossa, hogy a *tej sárgás* és keserü izü; ez is egy köny-

nyen elfogadható és a betegséggel együtt elenyésző oka a tej abnormis sárga színének.

Véres és véres helyesebben csak *véres tej*. Mondom helyesen csak véres tej, miután vannak ugyan kik azt állítják, hogy bizonyos rosz réteken termő és piros festanyagot tartalmazó növények gyakori élvezete a tejet veresre festik ; bebizonyítva ezen nézet azonban nincsen. Fleischmann e részben azt a megjegyzést teszi, miszerint ha a takarmány oka a tej verességének az t. i. a *tej egész tömegében egyenletesen van megfestve* és álláskor *nem képez üledéket*. — Eltekintve a fenti körülménytől a tej veres színének oka *véres* vagy a *vér festanyagának a tej közé való keverődésére* vezethető vissza, mely esetben mindig *betegséggel* van dolgunk és pedig vagy a *tőgy helyi szenvedése* vagy *általános bajok* vannak jelen. — A tőgy eröművi sértései, ép ugy más okokból előállott tőgylobok esetén, ha a hajszáledények vagy kisebb nagyobb üterek- visszerek megrepedése folytán belsővézés áll elő, — tehát a kiömlött vér a mirigyek vezetékibe, üreibe ömlik — a *tej egész téglaveres söt sötét barna színű* és ha fölözésre tesszük el *véredvadékos üledéket* találunk. A tejfől szintén veres színű és ilyen lesz a belőle készült vaj is. — Sokszor kis fokú, gyorsan elmuló okokra is véres tejet fejtünk és ilyenkor szokta mondani a gazduram menyecskéje, hogy marhája „szemre állt,” a szomszéd-asszony megbabonázta, mert sok tejet adott, vagy hogy a menyét megmarta. Pedig hát ellenben; *ügyetlen durva fejés*, a *tőgyek* sok helyt szokásos *dagasztása*, sőt még a nagy *borjú bökdösése* is épen sok tejet adó, duzzadt tőgyü teheneknél hajszáledény repedést, belső vézést idézhet elő.

Fleischmann határozottan kimondja, hogy a vesék bizonyos betegségei az u. n. *vérhugyzás* esetén a tej is véres lesz. A mi avérhugyzást — Blutharnen — illeti, talán nem lesz felesleges, ha röviden elősorolom mit Richter e részben mond: nézete szerint a vesemedenezébe történt vézések az által ismerhetők fel, hogy a húgy vérrel vegyült; azonban ritkán tartanak huzamosb ideig. A tulajdonképeni u. n. vér-

hugyzás bizonyos izgató anyagok élvezete folytán áll elő és rendszeren helyi járványként uralkodik különösen erdei legeltetésnél; azonban a nedves, tőzeges legelők füvei szintén előidézik a bajt. Az erdőben a *fenyőfélék*, a *tölgy*, a *bükk rügyei*, az *Anemone*, *Ranunkulus*, *Mercurialis* családjába tartozó növények, a *hernyók* és *más rovarok* maradványai és ürülei, a *cserebogár* és *körisbogár* tartoznak a kártékonyak közé, míg a nedves legelőkön a sásfélék, Spinola szerint az *Equisetum*-, *Scirpus*-, *Carex*-, *Juncus* idéznek elő a bajt. — A kórkép megbeszélésénél Richter nem emlékezik meg a tej véres voltáról, ugyszintén Zlamál is az erdőkórnál csak azt mondja, hogy a tej rosz szagu és rosz izü. Fleischmann állítása e szerint nem általánosán elfogadott.

5. *Genyes tej*. Tekintve azt, hogy a lapok olvasói nagyobbára szakképzett állatorvosok felesleges a genyvel kevert tej okaival behatóbban foglalkozni, mert hiszen könnyen felfogható, miszerint ha a tőgy állományában stb. *genyályogok* keletkeznek például és ezek tartalma a mirigy vezetékébe, a tejmedenczékbe ömlik — a tej genyes leend. *Homokos tej*. Ezen tejhibánál a tőgy ékben képződött *tejkövek* u. n. *tejhomok* képezi az abnormitas lényegét. *Fürstenberg* behatóan foglalkozott e tárggyal; ő utánna közlöm a következőket. Háromféle tejkövet különböztet meg: *valóságos tejköveket*, *áltejkövek- és tejgyülemeket*. A valóságos tejköveknél egy tömör szemcse mint *mag körül* rakodnak le a *földsók concentricus* rétegekben, azonban nem jegőczös hanem amorph alakban: a kész tejkő *alakja* gömbös tojásdad néha szegletes; *felülete* sima-fényes vagy kis emelkedések által érdessé tett; *szine* fehér vagy szürkés-és köles egész *babnagyságban* fordulnak elő; egynek *sulya* 0'01—1'72 között váltakozva. *Fajsulya* 2'186 és a vegyelemzés szerint, *viz*, *zsir*, *phosphorsavas földsók*, *szerves anyag*, *calcium carbonat*, kis mennyiségben *alkaliak*, *magnesia* és *vaséleg* képezik a tejkövek alkotórészeit. — A tejköveket összekötő ragasz főleg sajtanyagból áll, tehát szerves természetü.

Az *áltejkövek* igen hasonlítanak az imént vázolt valóságosokhoz ; azonban magjuk nem áll mészsókból, hanem *üreges* vagy *tömör sajtanyag olvadék* van a jegőczös vagy amorph sóréteg által bevonva.

A *tej gyülemek* végre teljesen alaklatat, *rétegezés nélküli*, érdes felülettel bíró, fénytelen fehér, *kréta nemű* tömegek; nagyobbára — 56% — calcium és magnesium phosphatból állanak, *vizbe dobva felduzzadva meglágyulnak* mi aránylag sok — 21% — szerves anyag tartalmuk következménye.

Fürstenberg a tejkövek eredetére, keletkezésére vonatkozólag azt mondja, hogy azok — miután főleg szerves anyagokból alkotvák — csak akkor állhatnak elő, ha a tejmirigyek a test tápnedvei közvetítésével nagy mennyiségű földsókhoz jutnak, mi ismét a takarmány szerek és az ivóviznek e részbeni gazdagságát tételezi fel.

A túltelített tejből a mészsók egy része üledék alakjában kicsapódik; az így képződött finom szemcsék nagyobbára eltávolodnak és pedig a fejés, szopás alkalmával;

egy pár azonban a tejmedence mellék üregeiben visszamarad és itt a mag szerepét véve fői, kívülről történt ráakadás utján concentric növekszenek, míg végre vagy saját sulyuk által vagy a fejés folytán eredeti helyükről elmozdítatvale a csecsbimbó csatornájába jutnak. Fleischmann erre azt jegyzi meg, hogy mindaddig míg a tejkövek a csecsbimbó csatornáján átférnek a fejést nem akadályozzák, ha azonban nagyobbak kerülnek a kiáramló tej utjába vagy több összeragadt kis tejkő zárja el a csecscsatorna ürét, akkor ezek élnem távolíthatása esetén a tejelési évad végéig fejőcsővel kell fejnünk és csak az elapadás után megejteni a kivágás műtétét; az előbb, még a tejelválasztás folyama alatt eszközölt műtét tejsipolylyal végződhetnek.

Az áltejkövek és concrementok képződésére a tejnek mészsókban való telítettségén kívül megkivántatik még az is, hogy a tej sajt anyaga megalvadtt legyen; mint ok e részben a tőgynek hamar elmuló saját betegségei szerepelnek.

Az, hogy valjon a tejkövek csak az esetben képződhetnek-e midőn a szervezet fölös mennyiségben vesz fel földsókat vagy pedig a tejmirigyek — bizonyos abnormis körülmények között — váladékukat (ásványi anyagokban) valamennyi többi szövet és testnedv rovására is gazdagíthatják-e, a még el nem döntött kérdések sorába tartozik.

Szentkirályi Ákos.

Hőmérési észleletek beteg állatoknál.

Engel német állatorvos (Weingartenben) a „*Wochenschrift f. Thierheilkunde*” heti irat legutóbbi számaiban hőmérési észleleteit közli, melyeket beteg állatokon tett. Lapunk 5. számában volt alkalmunk — *Krausz* trsegéd avatott tolla által — az állatoknál normális állapotban észlelhető hő viszonyokat ismertetni; hisszük tehát, hogy kivált a gyakorló szaktársak ezen épen alkalmilag érkező alább közlöttek sem fogják kisebb érdeklődéssel fogadni, mint a tárgy gyakorlati fontossága különben is megérdemli.

Engel a következőket közli:

„Egészséges állatoknál és különféle viszonyok között eszközölt hőmérésekről — különösen *Siedamkrotzky* tanártól — igen értékes közleményekkel bírnak; kevésbé találkoznak azonban a hőmérésnek, mint *diagnostikus segéd szernek* használatáról szóló közleményekkel; noha az állatorvosi irodalom egyes betegségekről, kivált a lovak influenzájáról jó hőmérési észleletek adataival szolgál. Nehány év óta az alább előforduló betegségeknel eszközölt hőméréseimről pontos jegyzéseket tettem; a melyeknek jelen közlése által más szaktársakat is arra óhajtának indítani, hogy idevágó észleleteiket közölnék és e módon idővel a *hőmérészet alkalmazása által a gyakorlat számára megbízhatóbb támpontokat* is nyerhessünk.

„Megakarom jegyezni, hogy a hőmérésekhez egészen megbízható eszközöket használtam; továbbá, hogy, miután többnyire egészen ösmeretes kórokkal fogunk találkozni, nemláttam szükségesnek a kórtüneteket tüzetesen közölni, hanem csak itt-ott, a hol a czélszerűség követelte, szőttem

be némely rövid megjegyzést. Miután a gyógykezelés leírása sem célja e közleménynek, — ez irányban csak azt említtem fel röviden, a mi szükséges volt annak, a beteg hőmérséki viszonyaira esetleges befolyása megértésére.

I. Borjazási láz.

Az alább felsorolt esetek mindegyikénél a következő gyógyeljárás lett alkalmazva: bor, három óránként, naponta i_{y_2} literig emelkedve; a javulás beálltával kenyérben vagy lisztes italban szívesen vették azt az állatok. A gerincoszlop hosszában mulékonyan izgató szerek (01. Therebinth 50,0. Liquor ammon. caust. 20,0. Spirit. camphor. 100,0. gramm, pro die) lettek bedörzsölve. A beteg szabályos fekvésére ügyelet volt, huzamosabb fekvés után pedig az állat másik oldalára lett fordítva s mindenkor jól letakarva, a bélsár és hügy esetleg mesterségesen lett eltávolítva. Belsőleg naponta 300,0 gramm. Glaubersó vízben oldva, makacs ürítéshiánynál Aloévál lett beadva. Csőre nem volt alkalmazva.

Első eset. A gyógykezelés a betegedés 2-ik napján kezdetett.

1 ső	kezel.	napon	regg.	évl.	60,	légz.	15.	hőm.	38'8,
"	"	"	esttel	"	—	"	—	"	38'8,
2 ik	"	"	regg.	"	75,	"	24,	"	39'2,
"	"	"	esttel	"	80,	"	25,	"	39'4,
3 ik	"	"	"	"	75,	"	20,	"	38'6,
4 ik	"	"	esttel	"	50,	"	20,	"	38'6,
6 ik	"	"	esttel	"	120	"	20,	"	39'0.

Az érlökés és szívverés rendetlen, kihagyó, igen gyenge; a beteg azonnalegy meszelnyi jó bort kapott, mire fél óra múltával a körtünetek engedtek, s 8-ik napra az egészség helyreállott.

Második eset. A gyógykezelés a megbetegedés 2-ik napján lett kezdve.

1 ső	kezel.	napon	regg.	érl.	83,	légz.	32	hőm	39'6,
"	"	"	esttel	"	120,	"	40	"	40'0,
2 ik	"	"	reg.	"	120,	"	40	"	39'2,
"	"	"	esttel	"	—	"	—	"	38'4.

Az állat egészsége helyreállott.

Negyedik eset. A gyógykezelés a megbetegedés napján lett kezdve.

1 ső	kezel.	napon	est.	érl.	—	légz.	—	hőm.	37'0,
2 ik	"	"	reg.	"	80,	"	20,	"	38'0,
2 ik	"	"	est.	"	—	"	—	"	38'4,
3 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	38'4,
4 ik	"	"	reg.	"	85,	"	22,	"	40'0,
4 ik	"	"	est.	"	—	"	—	"	39'6,
5 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	39'0,
5 ik	"	"	est.	"	—	"	—	"	39'2,
6 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	39'4.

Az állat reconvalescens.

Hatodik eset. A betegedés 2-ik napján kezdett gyógykezelés mellett.

1 ső	kezel.	napon	est.	érl.	60,	légz.	20,	hőm.	38'5,
2 ik	"	"	reg.	"	72,	"	25,	"	38'6,
2 ik	"	"	est.	"	68,	"	30,	"	39'2,

3 ik	kezel.	napon	est.	érl.	30,	légz.	64,	hőm.	39'2,
4 ik	"	"	est.	"	80,	"	28,	"	39'6,
5 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	39'4,
5 ik	"	"	est.	"	—	"	—	"	40'0,
6 ik	"	"	reg.	"	80,	"	36,	"	40'0,
6 ik	"	"	est.	"	—	"	—	"	40'2,
7 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	39'2,
7 ik	"	"	est.	"	—	"	—	"	39'8.
8 ik	"	"	reg.	"	80,	"	40,	"	39'0

Az állat egészsége helyreállott.

Hetedikeset. Ennél is a kezelés a megbetegedés 2-ik napján kezdetett.

1 ső	kezel.	napon	reg.	érl.	68,	légz.	20,	hőm.	37'8,
1 ső	"	"	est.	"	68,	"	24,	"	39'4,
2 ik	"	"	reg.	"	80,	"	24,	"	39'6,
3 ik	"	"	reg.	"	68,	"	24,	"	39'6.
3 ik	"	"	est.	"	68,	"	28,	"	39'2,
4 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	39'4,
4 ik	"	"	est.	"	—	"	—	"	38'0,
5 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	38'0,

Az állat meggyógyult.

Nyolcsadik eset. A megbetegedés napján kezdett kezelés mellett.

1 ső	kezel.	napon	regg.	évl.	60,	légz.	15.	hőm.	38'8,
"	"	"	esttel	"	—	"	—	"	38'8,
2 ik	"	"	regg.	"	75,	"	24,	"	39'2,
"	"	"	esttel	"	80,	"	25,	"	39'4,
3 ik	"	"	"	"	75,	"	20,	"	38'6,
4 ik	"	"	esttel	"	50,	"	20,	"	38'6,
6 ik	"	"	esttel	"	120	"	20,	"	39'0.

Ezen betegnél a kezelés 3-ik napján javulás állott be, az állat kevés borozott vizet ivott, szeméit felnyitotta, külbefolyások iránt érzékenynek mutatkozott és éjjel maga a másik oldalára fordult. Délután 5 óraker a tehén föl is kelt s étvágyat árult el; de az állat mozgása csak támogatása mellett volt lehetséges. A 3-ik éjjen erős hasmenés lépett föl, az állat fejét ismét lapoczkájára tévé, légzése időnként igen heves vala s többé nem volt képes felkelni. Az 5-ik napon leöletett.

II. Heveny izületi csúz tehénnél. Mint körtünet felemlítendő a mellső térd- és a csánkizületek megdagadása, nyomásra nagy fájdalommal összekötve. Az állat felkelése bajos; a végtagok állás közben gyakran változtatnak s szabálytalanul állittatnak; a has behúzott. Étvágy elejente jó, később csekély.

A beteg első napokban Acid. salicylicumból 25'0 gm. pro die, a következő időben annak kisebb adagait kapta. Az izületekbeli fájdalom kezdetben kisebbedéit ugyan, de majd ismét fokozódott.

A gyógykezelés a megbetegedés 10. napján kezdetett

1 ső	kezel.	napon	est.	érl.	85,	légz.	56,	hőm.	40'0,
2 ik	"	"	est.	"	85,	"	40,	"	40'4,
3 ik	"	"	reg.	"	—	"	—	"	39'2.

3 ik	kezel.	napon	est.	ézl.	—	légz.	—	hőm.	39°2,
4 ik	“	“	reg.	“	80,	“	36,	“	39°6,
4 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	39°2,
5 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	39°4,
5 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	39°8,
6 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	39°4,
6 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	39°8,
6 ik	“	“	reg.	“	72,	“	36,	“	39°7,
13 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	40°0.

Az állapot rosszabbulása miatt a tehén *levágotott*. Bonczolasnal az inüvelyek valamint a tokszalagok a mellső térd- és a csánkizületekben megvastagodva és vérdúsabbaknak mutatkoztak.

III. Szívurok,- mellhártya,- és tüdőlob idegen hegyes testek által történt sértés következtében.

Az ily idegen testekre többnyire nem nehéz a kórismét megejteni, kivált ha a kórtüneteket kezdettől lehet követni. Főként: heves kolika szerű tünetek, néhány órai sőt egész napi tartammal; kissé puffadt és feszült utóhas; ürítés ritkán, mindig kevés, kemény és feketés. Az állat nyög, kivált tip égéskor, a midőn is mellső lábait nem emeli. Ét-vágy rossz.

Néhány nappal a kolika szerű tünetek után szaporább érlökés és dobogó szív működés kíséretében a kétoldali torkolati visszérben pangás, izzadmányos szívuroklob és jobb-oldali méhhártyalob lépett fel; e mellett minden szívlökéskor locsogás szerű zörejt tisztán lehet hallani. További lefolyás alatt a torkolati visszerekben növekszik a pangás, tüdővízenyő lép föl, mely néha igen nagymérvű.

Bonczolasnal, kivált ha az állat korán lett levágvá, az idegen testeket nem mindig a szívurokban találni, hanem (ha a test alkatása miatt sem hatolhatott tovább) a 2-ik gyomor falzatában vagy a rekeszben. A szívurokban az izzadmányok következtében beállott változások gyakran oly nagy mérvűek, hogy az egész egy tiz- sőt huszszoros sulyú idomtalan tömeget képez. Az izzadmány maga bűzös, a szív felszine érdes, sőt göröngyös.

A gyógykezelés az első napokban, a mig nem lehet idegen test jelenlétét biztosan megállapítani, az állat csillapítására Morph. muriatic. adagolásában és könnyű ürítés előidézésében állott, A mint azonban a pangás a torkolat visszerekben s a tüdővízenyő nagyobb mérvet ölt, ajánlatos az állatot mielőbb levágtatni.

A hőviszonyok következőleg mutatkoztak:

Első eset.

1 ső	kezel.	napon	reg.	érl.	105,	52,	hőm.	41°0,	
2 ik	“	“	reg.	“	120,	“	56,	“	41°0,
2 ik	“	“	est.	“	-	“	-	“	41°2,
3 ik	“	“	reg.	“	120,	“	50,	“	40°8,

Az állat levágotott; mintegy 12 lit. bűzös izzadmány találtatott a mellürben s a szívurokban, a mely utóbbi tetemesen meg volt vastagodva s benne 5 ctm. hosszú hegyes csontdarab fészkelte.

Második eset

1 ső	kezel.	napon	reg.	érl.	84,	légz.	20,	hőm.	39°2,
2 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	39°0,
2 ik	“	“	est.	“	88,	“	20,	“	39°0,
3 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	40°2,
3 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	40°2,
4 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	40°0,
4 ik	“	“	est.	“	100,	“	25,	“	41°0,

Az állat, melyet eladtak, mintegy két hét mulva elhullott.

Harmadik eset. Kolika szerű tünetek.

1 ső	kezel.	napon	reg.	érl.	86,	légz.	20,	hőm.	39°0,
3 ik	“	“	est.	“	100,	“	28,	“	40°0,
4 ik	“	“	est.	“	120,	“	32,	“	41°0,
5 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	40°0,
5 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	40°4,
6 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	40°6,
7 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	40°4,
8 ik	“	“	reg.	“	130,	“	32	“	40°4,
9 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	40°6,
10 ik	“	“	reg.	“	130,	“	35,	“	39°6,

Az állatot levágták. Az idegen testet ugyan nem lehetett feltalálni, de az általa képzett csatorna a reczéből kiindulva, a rekeszen át pontosan követhető volt. A mellürben s a szívurokban nagy mennyiségű bűzös izzadmány; a szív és burka megnagyobbodva, alig megösmerhető; a szív fölszine göröngyös és elroncsolt.

IV. Heveny tüdőgümösödés tehénben.

Ezen állat negyedik borjazása utánig mindig egészséges volt, bőven tejelt és jól nézett ki; néhány héttel a negyedik borjazás után (Oktob. 12. 1876.) gyenge köhögés jelentkezett s a tehén, étvágyának minden nagyobb zavara nélkül is nagyon lesóványodott. Az első kezelési napon (1876. decz. 12.) eszközölt vizsgálat alkalmával magas fokú láz, köhögés, és hallgatózáskor gyenge szörtyögés szerű zörej, a kopogtatási hang változása nélkül volt észlelhető.

1 ső	kezel.	napon	reg.	érl.	76,	légz.	56,	hőm.	41°0,
2 ik	“	“	est.	“	80,	“	60,	“	40°9,
4 ik	“	“	est.	“	80,	“	56,	“	40°8,
5 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	41°0,
6 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	40°0,
7 ik	“	“	délb.	“	80,	“	—	“	41°0,
8 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	41°0,
9 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	41°0,
10 ik	“	“	est.	“	—	“	—	“	40°4,
11 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	40°0,
13 ik	“	“	reg.	“	—	“	—	“	40°0,

Ugyanazon év és hó 23-án az állat elhullott; bonczolásakor mindkét tüdőben nagymérvű gümös beszüreinkedések, kis foku mellhártyalob s némi savós izzadmány találtatott. Gyógyszerekkel az állat, már kezdetben reménytelen állapotánál fogva, nem kezeltetett; csak jó táplálék lett részére rendelve.

V. *Méhlob és méhkörötti lob egy tehénél.*

Az állat 1876-ik január 4-én ellett; a borjú rendes farfekvéssel jött.

A kezelés január 9-én lett kezdve.

1 ső	kezel.	napon	reg.	érl.	72,	légz.	28,	hőm.	39'8,
1 ső	"	"	est.	"	-	"	-	"	40'0,
2 ik	"	"	reg.	"	72,	"	20,	"	40'0,
2 ik	"	"	est.	"	-	"	-	"	40'2,
3 ik	"	"	reg.	"	68,	"	20,	"	40'0,
3 ik	"	"	est.	"	72,	"	20,	"	40'4,
4 ik	"	"	reg.	"	68,	"	20,	"	39'8,
5 ik	"	"	reg.	"	60,	"	20,	"	40'0,
5 ik	"	"	est.	"	75,	"	20,	"	40'6,
8 ik	"	"	reg.	"	-	"	-	"	39'6,
10 ik	"	"	reg.	"	48,	"	17,	"	40'0,
12 ik	"	"	reg.	"	-	"	-	"	39'2,
12 ik	"	"	est.	"	-	"	-	"	40'0,
13 ik	"	"	reg.	"	-	"	-	"	39'2,
19 ik	"	"	reg.	"	-	"	-	"	39'2.

Az állat lábbadozó.

Anélkül hogy a felsorolt észleletekből végkövetkeztéseket vonnánk, csak arra utalunk, hogy némely kórformáknál állandóan oly hőfokot észlelhetni, mely a normálissal egyez, sőt néha az alatt állapodik meg, vagy pedig aránylag csak keveset emelkedik fölé; míg más kórformáknál a hőfok már kezdetben magasra felemelkedik s csekély hullámzások mellett azon mégis marad

Dr. Nádaskay.

Rendellenes tej elválasztás.

Ismeretes, hogy a tej elválasztás egy élettani folyamat, mely rendes körülmények között az emlős állatok nőstényeinél a vemhezéskor vagy az után áll be s addig tart, míg a magzat más táplálékot is felvenni képes, mikor aztán a tej lassanként teljesen elapad. E normális állapot annyiban megváltoztatható, hogy fejés által — tehát erőmtívi izgatással — a tejelválasztás részint fenntartható, részint növelhető. A rendes állapottól azonban másnemű eltérések is észlelhetők, melyeknek indító okai eddig még igen kevésbé ismeretesek.

Nem egyszer észleltetett pl. hogy egyes *hím állatoknál*, melyeknél a tejmirigy a normálisnál erősebben volt kifejlődve, az tejet választott ki, sőt oly esetek is észlelteték, melyek határozottan bizonyítják, hogy egészen fiatal állatok, melyek sohasim állattal nem közöskültek, vemhesek nem voltak, kisebb- nagyobb mennyiségű és sokszor rendes minőségű tejet adtak.

Egy ily esetet közöl pl. *Dayot* a „Répertoire de Médecine vétérinaire”-ben, mondván, hogy egy *kéthetes* kancza csikót látott, melynek tögyéből a tejet fejni lehetett; ugyan e lapban *Hammon* közli, hogy egy *újszülött* csikót látott, melynek tögye oly tele volt, hogy abból a tej önként kifolyt. Egy másik *1 éves* borjúról olvastunk, melyet fejtek; s ismét egy másiktól lehet olvasni a „Magazin für Thierheilkunde”-

ban, hogy 15 hónapos borjú anélkül hogy vemhes lett volna, naponta egy liter tejet adott. Hasonló esetekről nem egyszer olvastunk emberorvosok közleményeiben, s eléggé ismeretes, hogy kis leány gyermekek emlőiben a születés után egy pár héttel majdnem rendszeren tej található.

A számos esetek közül, melyekről tudomásunk van még megemlítjük *Laho* tanár közleménye után a következő legújabb esetet. a)

Egy 11 hónapos hollandi fajta borjúnak, melynek igen erősen kifejlődött tögye s 4, négy centiméter hosszú csecsbimbója volt, már 6 hónapos korában kezdett a tögye nagyobb terjedelmet nyerni, s a borjú azon rossz szokásba esett, hogy saját csecsbimbóit szopta.

Már hat hónapos korában fejni kezdték, s tejéből minden héten " kilo vaját készítettek.

Ez időtől kezdve tögye mindinkább fejlődött, teste azonban a fejlődésben visszamaradt. Tulajdonosa a borjút 80 frankért eladván, a vevő ezután naponta kétszer fejte, s az egy napi tej átlag 4 liter volt. A tejnek vegyi összetétele nem nagyon tért el a rendes tejtől, a mennyiben egyedül a szilárd alkatrészek voltak némileg megkevesbedve. A 8 nap alatt gyűjtött tejfelből különben 750 gramm igen jó vaját készítettek.

Hasonló eseteket szakértársaink közül bizonyosan nem egy észlelt, s csak kívánnunk lehet, hogy ilyeneket feljegyezve azok tudomására juttassuk, kik nincsenek azon helyzetben, hogy e felől más úton tudomást szerezzenek.

Az utóbb felemlített példa különben eléggé figyelemzetheti a gazdákat arra, hogy a borjak azon szokását, melynek következtében saját, vagy borjú társuk tögyét szopják — megakadályozni el ne mulasszák, mit tehetnek egész könnyűséggel úgy, hogy a tögyet valamely keserű szerrel bekenik; mert nem lehet a gazdának érdekében a meg nem vemhesedett s nem borjazott állat tej mirigyének munkásságát idő előtt ily módon fokozódni engedni, annál kevésbé, mivel ily állatok a fejlődésben visszamaradnak.

Krauss Károly.

Különfélék.

Berniéhez hasonló tünetek egy kutyánál. A gyakorlati téren nem ritkán találkozunk oly betegséggel, melyeket első észleletkor a legtüzetesebb vizsgálat daczára is képtelenek vagyunk felismerni; de még inkább ingadozunk azon esetben, midőn oly kórtüneteket látunk, melyek házi állataink egyes fajainál ritkábban fordulnak elő, és ha előjönnek is más kórra utalnak, mint a melynek jelenléte utólag bebizonyult.

Múlt év július havában egy hentes hozzám vezetett egy beteg ebet gyógykezelés végett, azon megjegyzéssel, hogy az állatja már két nap óta igen nyugtalan és sajátságos magaviseletű.

A fent említett állat megtekintésénél első pillanatra oly elidegenítő kórképet mutatott, melyet kutyáknál mind-

1) V. ö. „Repertorium d. Thierheilkunde." 1877.

eddig észlelni alkalmam még nem volt; nevezetesen: a nyak, a törzs, valamint a végtagok meredtek voltak, az izomzat feszes, a szemek duzzadtak, s a tülkhártya vérrel bevolt lövelve; arczkifejezése komor, légzése és szivdobogása siető volt, mozgása nagy erőltetéssel ment végbe és fordulása csak nagyobb tér igénybe vételével s nagy körben történhetett, a test megtapintásánál nagy ingerültséget küölt, s gazdája szólítására nem figyelt; étvágya nem volt, szomja pedig fokozódott.

A felsorolt tünetekből ítélve idegrendszer bántalomra következtettem; tehát míg a diagnosissal tisztába jövök, első föladatomnak; tartottam a bélcsatornának kiürítését eszközölni s e célre használtam:

Ricinus olajból 16 grammot, erre egy fél óra mulva édeshiganyból 20 centigrammot; ezt 24 óra lefolyta alatt kétszer ismételve, s mellette még szappanos allöveteket használva, az állatot folyton észteltem.

A második beadott gyógyszeradag után 3 óra letelével hig minőségű belsár kiürítés jött létre, s azzal együtt nagy gomoly galandféreg is ürült ki, mire az állat vidámbb lett, az összes kórtünetek eltűntek, és az állatnak egészséges állapota minden további gyógykezelés nélkül helyre állott.

Ezen röviden említett kórtünetek, melyek mintegy dermeszerű görcsök mutatkoztak az állaton, nem más, mint a belekben fejlődött galandféreg izgatása következtében létrejött s görcsöse fokozódott ideg-inger voltak, mit a galandféregnek eltávolítása folytán beállott rendes idegműködés teljesen igazol.

Jelen esetből ismét bebizonyítva látjuk azon gyógy alapelveit, mely szerint bármilyen féle kór mutatkozzék is, a gyógykezelésnek kezdetén, az emésztő szerveknek miképeni működésükről kell meggyőződni; továbbá a fent említett gyógyszer sem kerülheti ki figyelmünket, mivel az mint galandféreg hajtó szer a gyakorlatban nem igen szokott alkalmasnak; de miután tudjuk, hogy a higany és egyes készítményei akül élődierekre pusztítólag hatnak, ennél fogva ezen szer használatát oly betegeknek, hol a galandféregnek jelen léte constatálva van, t. szaktársainknak további kísérletek tételére figyelmükbe ajánlom.

Schwenszky

Penészes zab okozta túlságos nyálevlasztás.

M. Henry katónasági állatorvos közli (a *Récueil de médecine vétérinaire*-ben) hogy több ló ugyanazon időben egyszerre túlságos nyálevlasztástól lett meglepve. Az állatok táplálékának gondos megvizsgálása azon meggyőződésre jutott, hogy a néhány napja az állatok elé adott zabnak rossz minősége okozza az említett rendellenességet. A zab ugyanis nedvesen lett begyűjtve, minek következtében bevonta a penészt. A mint ennek helyébe az állatok más száraz zabot kaptak, a rendellenes nyálevlasztás is megszűnt.

Hasonlót észleltek már régebben *Pogoué* és *Thierry* és pedig az első akkor, ha az eledelben az állat sok kakukfüvet kap, mi köves és homokos talajon gyakori. *Thierry* a lóhersarjú által látta okozva az említett bajt, a mely sarjú egészen rendszeren volt kezelve, de szárain és levelein nagy

számú barna vagy vöröses pontozott foltokat mutatott, miként a beteg burgonya szárán. *Thierry* ajánlja az ily eledelt sósvízzel benedvesíteni.

Értesítés a keleti marhavész állásáról. Múlt hó 17-től mai napig terjedő hivatalos jelentések szerint a keleti marhavész Fogarasmegye Szunyogszék községében uralg.

Háromszék megyében az utolsó vészeseztől számított 21 nap elteltén, nevezett megye, nemkülönbén Brassó megyének azon része is, mely a háromszék megyei vészkerületbe esett, 1874. XX. t. cikk 46. §-a értelmében vészmentesnek nyilvánított.

Horvát- Slavonország és a katonai határörvidék területe vészmentes.

Az osztrák tartományok közül: *Galiciában* a kolomeai kerület Dziurkow községében; *Bulcowinában*, a czernowitzi kerület, Czernowitz, Rohozna és Wasloutz községeiben; a *wisnitzi* kerületben, Berhomet, Ispas, Wisnitz, Rostoki és Kisselitza községeiben; a *storosynetzi* kerület Storozynetz, Kostestic, Kabestie, Klinica és Ropcze községeiben; a *wasshautzi* kerület Waskoutz és végre a *kozmani* kerület Duboutz és Kuczurmik községeiben uralg.

Hivatásának áldozata hullamérgezés következtében. M. év júliusban ugyanis Szabolcs vármegye egykori állatorvosa néhai Karner Márton, ki derék becsületessége és szakértelme alapján mindenkitől szeretve s tisztelve volt, még ezelőtt 32 évvel katonaszolgálatban a herceg Schwarzenberg uhlánus ezrednél működve mint állatorvos, egy törzstiszt kedvencz lovát bonczolá, midőn is balkezén alig észrevehető karczolás szenvedett. Nemsokára azonban nagyon észrevehető jele mutatkozott az első tekintetre csekélynek feltűnt karczolás körül; erélyes gyógykezelés folytán azonban a veszélyes genyedés és seb égető szerek által gátoltatott meg a további terjeszkedésben.

Ennek a történetnek régelmosodtak emlékei — dacára annak hogy a seb helyén folyton kérges felbőr képződött. Elhalása előtt 3 hóval-ismét egy állat bonczolásával kellett foglalkoznia, (Túra nevű községben); azt azonban nem véve észre hogy a 32 éves sebhely felett képződött kérges bőr megvan repedve, melyen a hulla genyérével érintkezésbe jött; csak midőn a kötelességszerű működésből lakába volt induló, némi viszketegség által lön figyelmessé a veszedelmes körülményre. Utközben e város egyik kiváló szakképzettségű orvosával találkozáván, azzal az új esetét közíé, mire az orvos komolyan figyelmezteté, hogy miután nem volt alkalmá a sebet rögtön chlormész oldattal megmosni, annyira veszélyeztetnek tartja életet, hogy kelőn biztosítva csak akkor hiszi, ha a hullamérgeggel fertőzött testrészt (keze fejét) amputáltatja, és kijelenté miszerint különben hat hónál tovább nem viselheti sebé.

Az elhunyt nem akart beleegyezni ebbe, — bizott, remélt. — Azonban kevés időre a seb egész honaljáig és tovább terjedt s végre m. é. Julius 20-ikán a hivatásában mindig buzgó életet is kiöltá.

Szolgáljon ez intésül, hogy soha élne mulasszuk bonczolás előtt kezeinket pontosan megvizsgálni; kenjük be

mindig jól carbolsavas olajjal, mit kisebb üvegben magunknál hordhatunk; ugy sósavat is tartunk mindig készletben és a legcsekélyebb sértést is rögtön egésssünk ki azzal; ily módon sokszor elháríthatjuk a szerencsétlenséget, melyet kis gondatlanság is ránkhozhat.

A porosz földmívelési ministeriumban működő állat-egészségügyi tanács következő fontos törvényjavaslatokkal foglalkozik, u. m. 1. törvényjavaslat mindennemű állati járványok elleni övrendszabályok; 2. az állatorvosok díjazásáról; 3. a németországi állatorvosi tanintézetek számára megállapítandó egységes tanrendről. G. 1.

Mindkét birodalmi fél kormányai, miként a „M. Híradó” közli, Ő Felségéhez az eddigi eltiltott *lókivitel* megkönnyítését célzó intézkedések javaslatát szándékoznak eléterjeszteni, mely szerént a hadsereg szükségletének tekintetbe vétele mellett, bizonyos pontokról — megelőzőt bizottmányi megvizsgálás és az illető bizottmányok esetleges engedelmével — szabad lenne a lókivitel. Ilyen pontok lennének: Budapest, Nagy-Kanizsa, Soprony, Győr, Pozsony, Kassa, Debreczen, Temesvár és Kolosvár. A kereskedelemügyi nm. Minister már fel is szólítja az illető törvény hatóságokat, hogy ajánlanának egy-egy tagot az említett bizottmány részére.

Juhnyájak megbetegedését csigacsótól (Lupinus) közli *Br. Bammann* tnr. Brandenburgban, Sziléziában, Szászbonban, Pomerániában és nyugati Poroszthonban gyakran tömeges megbetegedés üt ki a juhok között a Lupinus élvezete következtében. Az állatokon következő kórtünetek voltak észlelhetők, u. m. vértorlás az agyhoz, általános izgatottság, forgó mozgások és a fogak csikorgatása; kemény fájdalmas ürités felváltva lágy véres, büzös ürülékkel; véres hugy, a szem köthártyájának sárga színe és sápadt bőr. A betegség csak 3 napig tart és halállal végződik.

A csigacsónek mértékletes élvezeténél a takarmány, megváltoztatása által még a kedvezőtlen kimenetel elkerülhető volt. Az elhullott állatok bonczolásánál következők ta láttak: Az epehólyag igen kitágult és nagyon telt, a máj citromsárga, a cseplesz és a bélfodor szintén sárga, ugyszinte néha az izomzat is. Az 1874—75-iki télen ugy látszik hasonló esetek nem fordultak elő, ellenben az 1875—76-iki télen igen. Ezen betegség létrejöttéről nézetek igen különbözök. Egyrészt azt vélik, hogy egy penész képződmény létrehozó momentumának tekintendő, másrészt pedig állítják, hogy a káros befolyás a csigacsó egy megbetegedésében ke resendő, mely növekvési időszak alatt — a virágzaskor éri, midőn a szárok fekete foltokat kapnak, melyek Cohn boroszlói tanár vizsgálata után gombákból (Sphaeriaceae) állanak. Továbbá még azon nézet is uralg, hogy ezen kórképek okául azon finom homok szemcsék tekinthetők, melyek a csigacsó szőrözött részein telepesznek le. N.

Csikó ikrek. Kisberről Benkőczy Flór. állatorvos ur azon érdekes esetet közli velünk, melyszerént ott egy Coddington nevű anyakancza e hó 10-én iker csikókat ellett; nevezett kancza Mezöhegyesen fedezettett Nonius XIV pepiner csődörrel. Érdekes, hogy mindkét csikó elles után már

mintegy 15 percz mulva segítség nélkül felkelt s aztán majdnem támogatás nélkül szopott. A csikók ámbár gyengék, de életre valók, vidorak és jól szopnak; felnevelésük-ről a természet maga is gondoskodni látszik, mert az anyának igen bőven van teje; az is érdekes, hogy mindkét csikó csődör.

Figyelmeztetés. Magán uton legújában hozzánk érkezett tudósítás azt mondja, hogy Romániában emberek és állatok között egyaránt ragályjárványos kórok uralkodnak. A pestis, melyet a plewnai kitéhezett foglyok hoztak be a kórházakba, nagy számú áldozatokat szed; az állatok között pedig a marhavész- négy kerület kivételével- az egész országban dühöng; úgy, hogy a marhának 70—72%-a esik a kórnak áldozatul; sőt egyes kerületek már egészen megvannak fosztva marhaállományuktól. A hullák csak lenyuzatnak s eláztatlan hagyatnak udvaron- utcán a varjak és hol-lók gondoskodására. Ilyen viszonyokkal szemben szabadjon, különösen a határszéleken működő kartársakat figyelmeztetni, hogy leginkább a gondozásuk alatt levő marhalétszám gyarapodása körül, az ujonnan beszerzett drbok egészségi állapotára különös figyelmet fordítsanak. Tán nem volna czélszerűtlen *minden községben* minden azon irányból ujonnan vett drb. marhát vesztézárolni, hogy csak, ha tökéletesen egészségesnek bizonyult bocsáttassék a marhaállomány közé. Besser vörgesorgt, wie nach beklagt!

Szakiradalom. A „Földmívelési Érdekeink” című gazdasági hetilap, — melynek szerkesztését f. é. január hó 1-jén *Wagner László* a kir. műegyetemen a mezőgazdaságtan nyilv. rendes tanára vállalta el, hatodik évfolyama, gazdag tartalmu, diszes kiállítása és számos érdekes ábrája folytán, szakirodalmunkban méltán első helyen érdemel említést. Ezen lap 9-ik száma f. hó 3-án 1¹/₄ nagy íven, következő nagyérdékű tartalommal jelent meg: Az ízlés mint nemzetgazdasági tényező. *Duka Márceltől.* — Létérti küzdelmünk. *Diószeghy Sándortól.* — A marhavészről. *Krausz Károlytól.* — Gazdasági közlekedési eszközök. *Wagner Emilől.* — Két nagy ábrán látható a *Decauville-féle* gazdasági vasutrendszer gyakorlati alkalmazása, és pedig egy francia pezsgő-gyár pincze-helyiségeiben, továbbá az egyiptomi alkirály czukornád-ültetvényeiben. — Egy gazda levelei. *Egy gazdától.* — Adatok báró *Nyáry Gyulának* az „önmegégés elméletét illető szemelvények” című cikkéhez. *Petrich Lajostól* Észrevételek *Gobóczy Károly*-nak „a nyulak ellen hogy védjük a fákat” című cikkéhez. *Czakó Sámuelől* — Megjegyzések *Obláth Béni*-nek a „Piazavakafa” című közleményére. *Sztaril Sándor-tól.* — *Korizmic László* beszéde a képviselőház február 12-ki ülésében a vámtarifá tárgyában. — *Egyesületi közlemények:* az országos magyar gazdasági egyesület febr. 24-én tartott közgyűlése; a nemzeti lovarda, lövölde és vivóteremegylet közgyűlése; a békésmegyei gazd. agylet által f. évben végrehajtandó nagyobb szabású műveletek; a karczagi közbirtokosság febr. 21-iki gyűlése. — Irodalom. — *Személyi hírek:* kinevezések, előléptetések, kitüntetések és halálozások. — A természettudományi társulat *pályázati hirdetése,* — *Hi-*

vatalos: a közgazdasági miniszter körrendelete a törvényhatóságok közigazgatási bizottságaihoz stb. — *Közlemények, az ipar, kereskedelem és forgalom köréből*: magyar borkivitel, orosz gabna-export. — *Nyilvános felolvasások.* — *Jelentések a marhavész álásáról.* — *Különfélék.* — *Üzleti hetiszemle.* *Hirdetési rovat.*

A „Földművelési Érdekeink” előfizetési ára egész évre 6 ft. félévre 3 ft. negyed évre 1 ft. 50 kr. Az előfizetések Légrády testvérekhez (Budapesten, nádor-utca 6. sz.) küldendők be.

Ajánljuk ezen kitünő gazdasági szaklapot t. olvasóink pártfogásába.

A *Wagner László* által szerkesztett „*Falusi gazda*” 5-ikszáma egy tömött ivén következő gazdag és tanulságos tartalommal jelent meg: *A birtokos birtokát és dülő-utai szegélyét fával ültesse körül. Grubicsy Gézya-tl.* — *Nem kell a kaszálással késni. Kodolányi Antal-tól* ■ — A „*de Gráce*” nevű legkorábbi törpe borsó. 1 kitünően sikerült, ezen borsófajtát természetes nagyságban ábrázoló képpel. Az üstalaku cseresznye- s meggyfák nyesése. *Skrabák János-tól.* 1 ábrával. — Egy öreg gazda jegyzeteiből. *Zlinszky István-tól.* — Martius havi teendők emlékeztetője. — Hasznos tudnivalók. *Hirdetési rovat.*

Ezen népszerű gazdasági lapot, melynek előfizetési ára egész évre csak 2 ft, melegen ajánljuk első sorban kisebb gazdáink, néptanítóink, és egyéb érdeklődők figyelmébe.

Megválasztottak megyei állatorvosoknak *Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun megyében* Lachs Samu; *Pozsonyban* Heiling Antal, Waager János, Nagy Béla és Palm Nándor; *Sáros megyében* Janovich Emil; *Somogyban* Wachsmann Leo; *Sopronyban* Zwickl József; *Szabolcsban* Dely József; *Szatmár megyében* Ladányi József, Reich Fer., Makoldy Gyula, Putnok József; *Szebenben* Kreutzer Károly; *Szilágy megyében* Szerváczius Károly; *Szolnok-Doboka megyében* Fodor Sándor; *Temes m.-ben* Szuppiny Ödön megyei állatorvosnak, Rumancsek Mihály, Joszt János, Ekker György, Richter Ferencz és Szöcs Károly tisztbelieknek; *Tolna m.-ben* Berky János; *Torontál m.-ben* főállatorvosnak Pfneiszl József, Bárkányi Mihály I-nek, Schikhoffer József II-nak, Kutsera János tisztbelinek; *Udvarhelyben* megyei állatorvosnak Paál János; *Ugocsában* Niczky István; *Ungban* Deutsch Adolf központinak, *Vas m.-ben* Sperner Ánselm tisztbelinek; *Veszprémben* Becsák Ferencz, tisztbelinek pedig Spitzer Mór és Foky Zsigmond. *Zala m.-ben* Huszák Mátyás I-ső, Fink János II-ik, Brüll Lipót III-ik, Maár Nándor IV-ik es Torma János V-ik állatorvosnak; *Zemplén m.-ben* központi állatorvosnak Koczourek Ferencz, *Felvidékinek* pedig Borcsik Gyula.

Kérdések, feleletek.

10. *B. K. urnak* H.-Dorogh. Thanhoffer tanár „vizsgálatok a tenyészbenaság lényege fölött” című műve könyvárus utján nem kapható. Tormay igazgató ur azonban szives

volt az ön számára egy példányt díjnélkül bocsátani rendelkezésemre, melyet utnak is indítottam. A könyv maga ajándék lévén, egyedül a szállítási költség megtérítését kérem adandó alkalommal eszközölni.

A levelében röviden leirt ujképlet a beküldött példányból itélve fibroma; (rostdag).

A szalma és szőr részletek valószínűleg esetlegesen kívülről kerültek belé vagy közé. Vizsgálja meg azonban, nincs-e a horpasz tájon sipoly mely talán a bendővel közlekedik.

K...y.

Szerkesztői üzenetek:

B. L. urnak Déva. A közleményt illetőleg kívánata szerint cselekszünk. Levelünk nem akart sértő lenni; nagyon sajnálnók ha annak vétetett volna. Szives üdvözet!

B. K. urnak Kisbéren. Szives köszönet az érdekes közleményért.

A magyar kir. állatorvosi tanintézet belgyógyászati kórodáján az 1877-ik évben gyógykezeltett 440 állat és pedig 432 ló, 2 szarvasmarha, 1 kecske és 5 juh ezek közül:

K Ó R	Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Julius	Augusztus	Szeptember	October	November	Deczember	Összesen
	Agyszélhűdés	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Anthrax	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	3
Agylob	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Agy és idegbénulás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Béllob	—	—	1	—	—	—	—	3	1	—	—	—	5
Brightkór(Veselob)	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3
Bélgörcs	1	3	4	—	—	6	1	—	—	—	—	—	15
Csalányküteg	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3
Dobkór	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Dermenet	1	—	2	1	—	1	—	4	1	—	1	3	14
Észlelés	3	5	4	3	5	—	5	3	2	5	3	6	44
Gyomor és bélhurut	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	7
Hashártyalob	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kimertültség	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kólika	7	3	11	6	11	11	5	13	21	12	9	9	118
Mellhártyalob	2	7	—	3	—	—	—	—	1	1	—	2	16
Mirigydag	2	4	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Orrfolyás kétes	4	—	4	2	—	—	3	2	—	—	—	1	16
Orrfolyás jóindulat.	14	5	6	5	1	6	—	5	2	3	6	—	53
Rüh	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	3
Toroklob	2	—	—	1	2	1	—	2	—	3	—	9	20
Takonykór és bőrféreg	—	2	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	6
Tüdőlob hurutos	—	—	5	1	—	2	—	—	—	—	1	—	10
Tüdőlob üszkös	—	—	4	1	1	—	—	1	—	—	—	2	9
Tüdővizenyő	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Tüdőtakony	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Vizsgálati	2	4	8	8	6	11	7	2	7	8	1	5	76
Kigyógyult													291
Javultan elbocsájtott													69
Elhullott													44
Kiirtott													28
Az 1878 ik évre áttétett													8